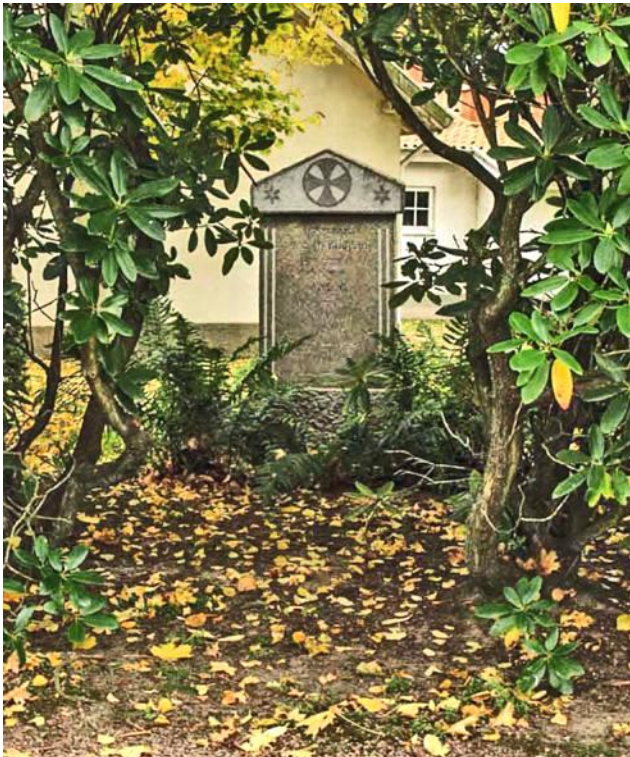

Dat	Län	Kommun	Stift	Församling	Kyrkogård
2011-10-19	Skåne	Ängelholm	Lund	Strövelstorp	Strövelstorp
Inventerare	Fotograf	Original förvaras	Bilder år	Kvarter	Gravplats nr
Ingvar Nilsson	Ingvar Nilsson	Kyrkoarkiv	2013	8E	035-038

Översiktsbild	Detaljbild
	

Gravvårdstyp (t.ex stående, liggande, material)	Stående hög grå polerad sten. Överstykke med sadeltakformad översida och nerblästrad framsida med polerad upphöjd dekor. På stenens sidor två blåstrade vertikala linjer. På överstycket ett solkors i mitten och 6-uddiga stjärnor vid sidorna.
Inskriptionstyp (t.ex försänt, upphöjd, metallbokstäver)	Försänt
Omgärdning (t.ex. sten, häck, staket)	Ingen
Ytmaterial (t.ex. sand, singel, stenplattor)	Gräsmatta
Växtmaterial (t.ex. träd, buskar)	Stor rododendronbuske framför stenen.

Inskription (/ = radbrytning)	Lantbrukaren / Jöns Wallberg / 1840-1912 / Hustrun / Gunilda / 1846-1937 / Dottern / Ida / 1875-1899 / Botilda / 1868-1960 /
Citat (/ = radbrytning) t.ex. psalm- el. bibelvers, med för aktuell tid relevant översättning	---

Porträtt / Speciella noteringar, Övrigt:

Gravplats med utgången gravrättstid.

I gravregistret stavas Botilda med h, alltså Bothilda

Bothilda Wallberg har svarat på frågeformulär utsänt från Kyrkohistoriska Arkivet, Lunds universitet. Se dokument under Kyrkohistoriska Arkivet – Frågesvar, upprättat av Ingvar Nilsson 2009-10-22.

Kyrkohistoriska arkivet
Lunds universitet

Kyrkohistoriska Arkivet, Lunds universitet, ställde vid olika tidpunkter ett antal frågor (av tillgängligt material att döma upp till 33 stycken frågor) till (utvalda ?) personer i de olika socknarna. Frågornas lydelse har vi tyvärr ingen uppgift om, men av tillgängliga svar att döma har de rört sig om förhållanden angående kyrkliga seder och umgängesformer i hemmen speciellt vid de stora högtiderna. Kontakterna mellan präster och församlingsbor har också berörts.

Följande material utgör svar från några församlingsbor i Strövelstorps socken. Trots att frågorna saknas ger materialet en viss uppfattning om hur livet och levnadssättet i praktiken kunde te sig i Strövelstorp socken i slutet av 1800-talet och början av 1900-talet.

Några av frågesvaren är mycket knapphändiga och säger egentligen ingenting. Jag har därför bara tagit med sådana svar som kan ge en tydlig bild av förhållandena.

De tillgängliga svaren i detta material är daterade 1949 och 1961. Materialet har erhållits från Bo Larsson, Strövelstorp, som i sin tur fått överta det från Ulla Bengtsson, Ängelholm. Ulla Bengtsson har tjänstgjort på Ängelholms bibliotek och under den tiden samlat på diverse urklipp rörande byarna runt Ängelholm .

Materialet har skannats av undertecknad Ingvar Nilsson.

Ängelholm 2009-10-23

Ingvar Nilsson
Polisgatan 3 vån 5
262 33 Ängelholm

Upptecknat 1949 av:

Bothilda Wallberg, f. husföreståndarinna. Född den 13 augusti 1868 i Fleninge sn., Lunds stift. Fadern härstammade från Kattarp. Han var till yrket lantbrukare. Modern härstammade från ett lantbrukarehem i Strövelstorp. Sina tidigare år tillbragte fröken Wallberg i hemsocknen. Sedan korn hon till Strövelstorps sn., Lunds stift, där hon varit bosatt bortåt 70 år. Hon har biträtt vid sysslor i lanthem och förestått hushåll. Uppgifterna avse Strövelstorp.

1.

Mest i bruk voro Joh. Arndts 'Sanna kristendom' och Anders Nohrborgs 'Den fallna människans salighetsordning' Den senare brukades i en gammal nött och sliten upplaga från 1700-talets senare del. Arndts 'Sanna kristendom' var av betydligt yngre datum. Men de gamle hade stundom samma bok i gammalt brunt skinnband med läderknäppen, också den sina kanske 100 år gammal. Bibel, Psalmbok och Katekes hörde också till den tidens uppbyggelseläsning.

2.

Jultiden var särskilt för oss kvinnor förr en mycket bråd tid med sysslor från bittida till sent. Vi skulle slakta, baka, brygga, stöpa ljus, storstäda och mycket annat. Männen fingo sköta sitt i ladugård och stall, vi kvinnor hade julafton fullt opp att göra i stugan. Mer och mer gick man

ifrån sedan med sand och hackat enris på stuggolvet. I stället kom mattor i bruk. Ingenstädes förekom det längre julhalm på golvet denna kväll. Tämligen nytt var bruket att hugga och kläda julgran. Dock förekom sådan dåförtiden långtifrån alltid. Det mesta arbetet skulle vara avslutat fram på eftermiddagen, ty då ringdes helgen in från kyrktornet. Nytvättade och helgdagsklädda samlades man så något senare till julaftonsmåltiden, som åts gemensamt vid långbordet i stugan. Det bjöds på slaktemat, lutfisk, risgröt, göra, klenor etc. Alla sutto till bords under måltiden, männen på ena sidan, kvinnorna på andra och husbonden vid kortändan. Det var sed, att man skulle läsa för maten både före och efter måltiden. Men man läste tyst var och en för sig. Jag har ej varit med om att man läste julevangeliet högt denna kväll eller att man någonsin sjöng några julpsalmer gemensamt. Men jag tror, att sådant förekom på sina håll i socknen. Särskilt drängarna brukade roa sig med att skjuta denna kväll, vilket ofta orsakade olyckstillbud. Också vid årsskiftet sköt man, men man ringde ej in det nya året

3.

Husandakt i gammal form hölls väl knappast längre annat än i undantagsfall.

4.

På begravningsdagen samlades alla gästerna i sorgehuset för att taga avsked av den döde och vara med om utfärdsandakten. Den hemgjorda kistan stod i ett särskilt iordningställt likrum, helst i boningshuset eller i nödfall i ett uthus. Rummet var klätt i vitt, och lakan hängde för fönstren. På golvet var strött granris eller enris, Men altare förekom ej. Den döde var iförd hemgjord eller köpt likskjorta och vilade mellan lakan. Psalmbok eller andra föremål funnos ej i kistan. Så lades locket på, och man bar ut kistan och ställde den på likvagnen. Där ute hölls utfärdsandakt av någon mera gudfruktig man. Prästen var aldrig med då i sorgehuset. Ofta var det skolläraren, som anmodades tala något eller läsa någon lämplig psalmvers. Sällan sjöng man något i samband med utfärden. Prestaver medfördes i liktåget, om jag minns rätt, även i ganska gammal tid. När man närmade sig kyrkan, begynte klockorna ringa. Klockaren mötte vid kyrkogårdsgrinden, men han brukade ej sjunga under vägen till graven. Kistan bars i långa vita 'likhanddukar' som de flesta på den tiden själva höllo sig med eller också kunde få låna från kyrkan. Jordfästningen skedde förr alltid ute på kyrkogården. Helst förlades jordfästningen till söndagarna före mässan. Men den kunde även förekomma på vardagarna. När männen skottat igen graven, togo de på sig rockarna och gingo in i kyrkan för att övervara högmässan. Det förekom aldrig att de sörjande förblevo sittande, när menigheten för övrigt reste sig.

5.

Det var på de ställen, där jag varit med, ej brukligt med någon bordsbön eller bordspsalms vid måltiden på kalasen.

6.

Vid den enskilda andakten läste folk både G.T. och N.T. Det var allt många som i Uppenbarelsesboken trodde sig kunna finna svaret på tidshändelserna och därför forskade i den skriften. De apokryfiska skrifterna förde en undanskymd tillvaro och funnos ej med i senare bibelupplagor. Folk kände ej mycket till dem.

7.

En granne till oss var bland de få i socknen som hade psalmodikon, som han brukade vid psalmsång i hemmet. Andra instrument förekommo ej. I kyrkan hade klockaren alltid orgel till sitt förfogande.

8.

Förr brukades det att prästen i kyrkan bad för sjuka efter särskild anhållan från den sjuke eller de anhöriga. Detta var ej så ovanligt. Var det fråga om sockenbud, så kom prästen gärna och villigt. Men man borde kalla honom. Hur det tillgick vid dylika sjukbesök, kan jag ej närmare säga. Utomstående brukade ej vara med vid detta tillfälle. Jag vet att man aldrig tände ljus särskilt eller ställde fram blommor i sjukrummet. Båda makarna kunde gemensamt få deltaga i nattvarden, om de så önskade. Jag känner ej till något särskilt namn på nattvardskärnen.

9.

Katekesförhör vid lysningens uttagande förekom ej någonsin i denna socken.

10.

Det firades ej andra helgdagar eller helgdagsaftnar än dem som numera förekomma. Lillejul firades följaktligen aldrig.

11.

Jag tror ej att man kan tala om särskild sed med gångsöndagar. Men nog förekom det, att en och annan begav sig till Ängelholm för att höra kyrkoherde Kock, som var en ovanligt god förkunnare och liturg.

12.

Svarta kläder buros ej annat än på de stora kyrkliga högtidsdagarna. Men tidigare hade man företrädesvis använt svart vid kyrkobesök. De gamla gummorna hade ännu i min ungdom vit hätta vid särskilt högtidliga tillfällen. Träskor brukades aldrig.

13.

När Jesu namn nämndes i kyrkan under textläsningen, brukade folket ej längre buga eller niga och ej heller resa sig, då Treenighetens namn nämndes. Då Välsignelsen lästes, förblevo de stående.

14.

Förr var alltid mycket folk i kyrkan på söndagarna. Så många som kunde, brukade komma. Bruket med mässehälsning till hemmavarande förekom ej någonsin i min tid. Men det fanns husbönder som frågade sitt tjänstefolk efter dagens ingångsord. Någon kappkörning hem från julottan förekom aldrig. Postillor lästes flitigt på söndagarna. Man läste Arndt och särskilt Nohrborg, som ansågs vara mycket bra.

15.

Husförhören brukade hållas på hösten i oktober månad. Socknen var indelad i rotar. Vi hörde till den rote som samlades på Wilhelmsfälts skola. Man samlades ej längre på bondgårdarna. Vid husförhören var klockaren aldrig med. Det förekom ej då någon mantalsskrivning. Endast enkelt folk brukade deltaga. Psalmsång och bön förekom. Men särskilda husförhörspsalmer pålystes ej. Förhöret omfattade enbart utanläsning ur Katekesen. Själv har jag varit med blott en gång. Husförhören slutade före 1900. Folk voro ej glada för att gå utan tyckte att det var ett onödigt tvång.

16.

Lysning till äktenskap under fastan fick förekomma, så vitt jag vet. Men jag tror ej att det brukades. Långfredagen var en dag då man skulle hålla sig hemma stilla och tysta. På juldagen gick man ej heller gärna på besök.

17.

Barndop hölls förr i kyrkan, i prästgården eller i hemmet. Kyrkotagningen skedde däremot enbart i kyrkan. Den som burit barnet skulle vara med där som följekvinna. Modern lämnade hemmet för första gången på 6 veckor denna dag. Några särskilda ceremonier därvidlag förekom ej. Kyrkotagningen försiggick i vapenhuset strax före mässans begynnelse. Där satte kyrkoväktaren fram en pall vid tröskeln. Efter akten ledde prästen in modern några steg i kyrkan, varefter hon med följekvinnan gick till sin kyrkbänk. I senare tid flyttades akten fram till koret. Säkerligen dog seden bort före 1900. Det var ej fråga om annat än en tom sed vid kyrkotagningen. Offer brukades ej, och karameller ej heller. Utomäktenskapliga barnaföderskor skulle stå skrift, vilket skedde i sakristian efter gudstjänstens slut.

18.

Jag känner ej till särskild sockensed i psalmvalet för olika högtidsdagar.

19.

Finast ansågs det att bliva vigd i kyrkan. Därvid bar bruden i motsats till nu för tiden svart klänning och vit slöja. Krona av metall förekom aldrig. Myrtenkrona var det enda som användes. Den var renlevnadens symbol, som förvägrades obehöriga. De nygifta skulle ej visa sig för menigheten följande söndag. Deltagande i nattvarden nästföljande gång var helt frivilligt.

20.

Det var så i äldre tid att då sutto ett par gårdar i samma bänk, som de blivit tilldelade för en viss tid. Därefter fingo de flytta till annat ställe. Detta kallades 'stodelning'. Denna sed att byta bänkar upphörde troligen före 1890 eller strax därefter. Mans- och kvinnosida höll man då noga på. Men denna sed har mer och mer försvunnit. Nummer voro aldrig utsatta på bänkarna. Särskilda bänkar för fattiga funnos ej.

21.

Man kallade helgmålsringningen för 'Marre-ringning'. Söndagens ringningar kallades 'förste', 'andre' och 'samman' eller möjligen 'tredje'. Benämningen prästaringning har jag ej hört.

22.

När klockorna började ringa på söndagarna, brukade de mycket gamle ännu taga av mössan eller niga. Troligen levde seden att lyfta på mössan kvar längre än nigandet! Nu gör ingen längre så, då de hör klockorna.

23.

Själaringning skedde vid 10-tiden och verkställdes så snart dödsfallet blivit anmält. I min ungdom skulle några av grannarna själaringa och efteråt inbjudas på traktering i sorgehuset. För vuxna ringdes en halv timmes tid, för barn kortare tid. Några slag klämtades efteråt.

24.

Så vitt jag kan minnas, läste de gamle ej någon bön, då de hörde själaringningen, men männen brukade blotta huvudet.

25.

Kistan bars till graven med vita likhanddukar, alltid nere, aldrig på axlarna. Likvagn fanns alltid i min tid. Men mor berättade, att på hennes tid bar de hela vägen till kyrkan. Ännu på min tid skottade gästerna igen graven. Bestämda gravplatser på kyrkogården hade man ej utan kunde få ligga, där man önskade. Dock lades självspillingar alltid i ett hörn av kyrkogården.

Någon ringning fick ej alls förekomma för dem. Troligen blev det dock läst för dem, åtminstone i senare tid. All gravöppning verkställdes av kyrkoväktaren. I senare tid fick han själv fylla igen graven.

26.

Jag har mig ej bekant bruket med sådan dö-psalm.

27.

Sådan vit duk har jag ej sett prästen använda under gudstjänsten i vår kyrka.

28.

Nattvardsgång hölls regelbundet men ej så många gånger årligen. Naturligtvis var det olika med deltagandet. Somliga deltog alltid, andra mera oregelbundet. Allt deltagande skulle dock föregås av anteckning. Detta skedde söndagen innan för klockaren eller i nödfall någon gång under veckans lopp. Det hörde förr till att fasta på söndagsmorgonen före nattvardsgången. Men numera gör man ej längre så.

29.

Jag känner oj så mycket till väckelserörelser här i socknen. Men jag vet att det förekommit sådana här i äldre tid. Ett tragiskt olycksfall som väckte mycken förstämning i socknen, blev vid ett tillfälle i min ungdom orsak till självrannsakan och väckelse under rätt lång tid med stor spridning. Numera finnes här Bibeltrogna vänner och Missionsförbundet.

31.

Jag gick och läste här i Strövelstorp för kyrkoherde C.O. Olin. Sammanlagt voro vi 38 barn och vi fingo gå 38 gånger. Så det är lätt att komma ihåg! Som alltid på den tiden gingo läsbarerna hela vintern. Vi blevo undervisade i en länga i prästgården, där det var mycket enkelt och torftigt inrett. Lektionerna började alltid med psalmsång och bön. Så vidtog förhöret på Katekesen, som vi skulle kunna utantill från pärm till pärm. Vi skulle också kunna Biblisk historia, men däremot ej så mycket Psalmboken och N.T. Olin var sträng och fordrade mycket! Predika kunde han! Fram på våren blevo vi konfirmerade en vardag. Även vi flickor voro då klädda i svart, nattvardsgång hölls på söndagen. Vi köpte biblar till konfirmationen. Undervisningen var kostnadsfri. Men det var sed att konfirmanderna skulle ge något som frivillig gåva. Man brukade ge c:a 2:- kr. När denna gåva överlämnades, bjöd kyrkoherden oss alla på kaffe i prästgården. Det var en av de sista gångerna före konfirmationen.

33.

Dylika bruk med handel vid kyrkan på söndagarna, avtal med sockenhantverkare, städjande av tjänstefolk och utdelning av posten därstädes känner jag ej till och har ej hört talas om.

Upptecknat hösten 1949 av amanuens

Henry Andersson

Villiamsvägen 20, Lund,